

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет психології
Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий) PhD

Освітньо-наукова програма: «Філософія»

Спеціальність: 033 «Філософія»

Галузь знань: 03 «Гуманітарні науки»

Форма навчання – денна, заочна

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “26” серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література
10. Контактна інформація

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти (доктор філософії)
Викладач (-і)	Гнатюк Ярослав Степанович
Контактний телефон викладача	0955702451 (0342) 59-60-15
E-mail викладача	yaroslav.hnatyak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Вибіркова дисципліна
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 годин. Л – 20 г., С – 10 г., С.р. – 60 г.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/
Консультації	Консультації проводяться за запитом аспіранта в зручний для всіх сторін час як в очній формі, так і в on-line режимі з використанням сучасних електронних засобів комунікації.

2. Анотація курсу

Критичне мислення – одна із ключових компетенцій людини XXI століття. Важко уявити сферу життя, яка б не потребувала від людини здатності ясно, чітко, результативно та швидко мислити. Вміння піддавати сумніву та аналізу будь яку інформацію – це прекрасний, ефективний спосіб захистити себе від фейків та маніпуляцій. В XXI столітті для громадян України, які мають необмежений доступ до інформації та постійно зіштовхуються з не правдивою, не повною, свідомо викривленою інформацією, перебуваючи тривалий час в стані інформаційної (і не тільки) війни, навички критичного мислення є необхідними. Слід завжди і всюди у навчанні, повсякденному житті, роботі, політиці, мистецтві тощо мислити критично. А для цього необхідно оволодіти інструментами, алгоритмами, характерними ознаки, які допоможуть розпізнавати, виявляти фейки та маніпуляції від справжніх аргументів та фактів. Критично мислити - наскрізна навичка людини XXI століття.

Серед компетенцій майбутнього (в прогнозах на 10-15 років) на Всесвітньому економічному форумі (The World Economic Forum) за значимістю визначено *критичне мислення* як ключову навичку на ринку праці

Навчальна дисципліна «Критичне мислення» має міждисциплінарний характер, ґрунтуючись на дослідженнях у царині критичного і творчого мислення, лінгвістики, логіки, риторики, герменевтики та епістемології. НД «Критичне мислення» базується на основних теоретичних та практичних аспектах формування критичного мислення, визначенні базових понять, теоретичному та методологічному осмисленні генези критичного мислення, функцій та принципів критичного мислення, розгляді проблем критичного мислення в контексті інформаційної безпеки особистості, а також формування практичних навичок застосування у різноманітних сферах професійної діяльності та життєвих ситуаціях. Розвиток критичного мислення є важливим як для студентів, докторантів, так і для фахівців у всіх сферах, бо у світі, де має місце інформаційна війна та фейкові новини, важливо вміти розпізнавати інформацію, аналізувати джерела і мотиви, приймати зважені рішення. В період розвитку інформаційних технологій ціниться вміння професійного пошуку необхідної інформації, здатність її проаналізувати, оцінити та застосувати.

Критичне мислення як навчальна дисципліна представлена у багатьох навчальних закладах США, Великобританії, Канади та інших країн світу. Розділи з критичного мислення часто включені в цих країнах у тести для вступників до аспірантури та магістратури. Роботодавці нерідко при прийомі на роботу перевіряють потенційних працівників з допомогою каліфорнійського тесту на критичне мислення (California Critical Thinking Test) чи тесту на критичне мислення Корнела (Cornell Critical Thinking Test).

Отже, засвоєння знань, умінь та навичок у сфері критичного мислення є не тільки запорукою формування раціонально мислячої особистості, яка веде осмислене життя, але необхідною умовою успішної конкуренції на ринку праці у найближчому майбутньому. Навички критичного мислення, які популяризують у XXI столітті, дають змогу не потонути в інформаційній лавині, не піддатися різного роду маніпуляціям, допомагають приймати зважені рішення, ефективно їх вирішувати та відстоювати їх. Критичне мислення допомагає нам в пошуку нових шляхів розв'язання проблем.

3. Мета та цілі курсу

Метою курсу є ознайомлення докторантів із основними рисами критичного мислення, у формуванні в докторантів вміння правильного раціонального аналізу інформації та прийняття рішень, вміння аргументовано висловлювати свою позицію та володіння основними евристичними прийомами і стратегіями.

Цілі курсу є:

- розвинути навичку прискіпливо (критично) ставитись до власного мислення;
- навчитись основних принципів й правил правильного мислення;
- навчитись виявляти типові помилки мислення та уникати їх.

4. Компетентності

Загальні

ЗК1. Здатність критично осмислювати події та явища, використовувати філософську рефлексію для формування власної світоглядної позиції, системного наукового світогляду та загального культурного світогляду.

ЗК2. Здатність формувати дослідницьке поле власного оригінального наукового дослідження у відповідності до сучасної парадигми наукового знання.

ЗК3. Здатність виявляти евристичні можливості, межі наукової методології та використовувати релевантний дослідницький інструментарій.

ЗК4. Здатність аналізувати інформацію, подану в різних наукових джерелах, формувати на їхньому тлі власну дослідницьку позицію, представляти результати дослідження у вигляді презентацій та професійно вести наукову дискусію.

ЗК8. Здатність визначення нових перспективних напрямів наукових досліджень у галузі філософії та партнерських можливостей їхньої реалізації на основі принципу спільного блага.

Спеціальні (фахові):

СК1. Здатність до опанування глибокими знаннями в галузі філософії та на межі предметних галузей, зокрема засвоєння теорії та методології історико-філософського дискурсу, концептів, парадигм світової філософії.

СК2. Розуміння значення філософських концепцій в історії людства та їхньої важливості для розв'язання актуальних проблем сьогодення.

СК3. Здатність аналізувати соціокультурні явища та процеси з позиції фундаментальних етико-філософських принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів та методів.

СК6. Здатність планувати й організувати науково-дослідну та викладацьку діяльність у галузі філософії, зокрема ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні просвітницькі проекти.

СК7. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері філософії, етики та дотичних до них міждисциплінарних напрямів, які можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з філософії та суміжних галузей.

5. Результати навчання

ПР1. Знати зміст найважливіших філософсько-світоглядних проблем, основні етапи розвитку філософії, наукового знання, усвідомлювати роль філософії як культурного феномену та соціального інституту, використовувати філософську рефлексію для формування власної світоглядної позиції.

ПР2. Критично сприймати та аналізувати існуючі думки, ідеї, філософські тексти, формулювати власні гіпотези, шукати шляхи розв'язання філософських, наукових проблем.

ПР3. Виявляти основні тенденції розвитку науки й наукових досліджень у сучасному світі, оцінювати актуальність запланованих досліджень, використовувати філософсько-світоглядні здобутки минулого для осмислення наукових проблем сьогодення, визначати перспективи подальших наукових розвідок.

ПР10. Застосовувати у своїй науково-педагогічній діяльності фундаментальні філософські знання, концепти, теорію та методологію світового історико-філософського дискурсу, знання на межі предметних галузей.

ПР11. Уміти інтегрувати зміст історико-філософських ідей, фундаментальних етико-філософських проблем, принципів і уявлень, класичних та новітніх дослідницьких підходів та методів у контекст осмислення та розв'язання актуальних теоретичних і практичних проблем сучасності і, зокрема, українського суспільства.

ПР14. Кваліфіковано виконувати оригінальні філософські дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі філософії, етики та дотичних до них міждисциплінарних напрямках, які можуть бути опубліковані у провідних вітчизняних та міжнародних наукових виданнях з філософії та суміжних галузей.

ПР18. Застосовувати навички культурно-просвітницької діяльності, спрямованої на популяризацію філософських знань і піднесення рівня філософської культури в сучасному світі.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни 90 год.	
Види занять	Кількість годин
Лекції	20
Семінарські заняття	10
Самостійна робота	60

Ознаки курсу				
семестр	спеціальність	Курс	Статус Нормативний/вибірковий	Форма контролю
III	Усі спеціальності	II	вибірковий	залік

Тематика навчальної дисципліни

№/№	Тема лекцій	Кількість годин		
		лекції	семінари	Сам. роб.
1.	Критичне мислення як спосіб досягнення об'єктивної істини. Критичне мислення в системі когнітивних наук	2	Самостійне опрацювання	6
2.	Історико-філософське і методологічне обґрунтування принципів критичного мислення.	2	2	6
3.	Перешкоди ефективного мислення: упередження та стереотипи.	2	2	6
4.	Психологія критичного мислення	2	Самостійне опрацювання	6
5.	Моделі та технічні прийоми критичного мислення. Технології розвитку критичного мислення	2	2	6
6.	Основні елементи, ознаки критичного та некритичного мислення.	2	Самостійне опрацювання	6
7.	Основи теорії аргументації. Основи логіки та семіотики у контексті критичного мислення. Правила ведення дебатів	2	2	6
8.	Запитання як інструмент мислення.	2	Самостійне опрацювання	6
9.	Критичне мислення: розвиток медіа компетентності. Критичне мислення при роботі з інформацією. Проблема інформаційної безпеки особистості та суспільства.	2	2	6
10.	Проблема критичного сприйняття інформації в Інтернет. Маніпуляції свідомістю за допомогою ЗМІ та методи протистояння їм.	2	Самостійне опрацювання	6
Всього		20	10	60

Вимоги до презентації:

Підготуйте **мультимедійну презентацію** на обрану тему з НД «Критичне мислення» в програмі PowerPoint. Для оцінки «відмінно» необхідно визначити: **актуальність теми (зв'язок з сучасністю), мету, завдання, об'єкт, предмет, візуалізований (таблиці, схеми, картинки, фотографії філософів, визначення основних понять тощо) виклад основного матеріалу, висновок.**

Обсяг презентації не менше 20 сторінок. Обов'язково на титульній сторінці вказати тему, прізвище, курс, групу, спеціальність. Завдання має бути автентичне, самостійно виконане. При запозиченні матеріалів з Інтернету, завдання не зараховується або оцінюється незадовільно. Тему презентації обираєте вільно (бажано дотичну до дисертаційного дослідження). При відправці мультимедійної презентації **обов'язково підпишіть файл (ІМ'Я, група, назва презентації)** та вкажіть в електронному листі тему. Без цих важливих реквізитів робота розглядатися не буде! Презентації не повинні повторюватися. Якщо буде дві однакових презентації, то зараховується та робота, яка була перша відправлена викладачу на перевірку. **Моя електронна адреса: efforat@gmail.com.**

Програмові вимоги

1. Який зв'язок критичного мислення із когнітологією, логікою та риторикою?
2. Яке значення понять «еристика», «евристика»?
3. Які головні риси посттоталітарного мислення?
4. Які головні риси та навички критично мислячої людини?
5. Які є перешкоди на шляху до критичного мислення і як можна їх подолати?
6. Що таке «ілюзія знання» і як вона впливає на наші переконання?
7. Що таке «когнітивне упередження»?
8. Які є різновиди когнітивних упереджень?
9. Чи можливе пізнання об'єктивної істини нашим мисленням з огляду на наявність значної кількості когнітивних упереджень та спотворень, які йому притаманні?
10. Що таке стереотипи, в чому їхня позитивна і негативна функція?
11. Чим інформація відрізняється від знання?
12. Які можливі маніпуляції при роботі з інформацією?
13. Що означає «медіаграмотність»?
14. Як на сприйняття інформації впливає ефект обрамлення?
15. Які є принципи ведення «інформаційної війни»?
16. Які головні засади інформаційної безпеки?
17. Що таке «фейк», «дідфейк» та постправада?
18. Як здійснюється дефініція понять у логіці?
19. Які головні закони логіки?
20. Які є види логічних помилок?
21. Що таке концепт, дискурс, симулякр?
22. Що таке «гіперреальність» за Бодріаром?
23. Що таке аргументація?
24. Яка структура аргументації?
25. Що таке підстава в структурі аргументації?
26. Які правила щодо тези аргументів та демонстрації?
27. Які є прийоми маніпуляції в спорах?
28. Чим контраргумент відрізняється від спростування?
29. Чому раціональна аргументація не завжди спрацьовує?
30. В чому відмінність питання від проблеми?
31. Які є види запитань?
32. Які найпоширеніші помилки у відповідях?
33. Які є правила «вуличної епістемології»?
34. В чому суть методу сократичного запитування Оскара Бреніф'є?
35. Які головні правила методу «вуличної епістемології» щодо розмов з людьми про їхні переконання?
36. Які головні риси «творчого мислення» та «латерального мислення»?
37. Які є етапи творчого процесу? Для чого потрібен етап інкубація?
38. Що таке «аутотелічна особистість»?
39. Які є перепони для творчого мислення?
40. В чому переваги методу «мозковий штурм»?
41. В чому суть методу стимуляції творчого мислення У. Діснея?
42. Які є головні методи активації творчого мислення?
43. Які є методи прийняття рішень?

7. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання	Система оцінювання знань студентів здійснюється у відповідності до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019); із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р. Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Шкала оцінювання навчальної	

дисципліни при складанні заліку: університетська, національна та ECTS	Університетська шкала	Оцінка ЄКТС	Оцінка на національній шкалою
	90–100	A	відмінно
	80–89	B	добре
	70–79	C	
	60–69	D	задовільно
	50–59	E	
	25–49	FX	незадовільно
	0–24	F	
Вимоги до письмових робіт	Письмова робота (контрольна робота) виконується у вигляді тесту, який ґрунтується на тих питаннях, які виносились на лекційні та семінарські заняття. В кожному питанні тесту одна правильна відповідь. Загальна кількість тестових питань – 20.		
Лекційні заняття	За умови відвідування всіх лекційних занять, здобувач отримує 10 б.		
Семінарські заняття	На семінарських заняттях оцінювання відбувається за 5-бальною шкалою.		
Індивідуальне науково-дослідне завдання	Докторант обирає один із видів індивідуальних завдань: 1. Презентація на одну з тем або питання теми навчальної дисципліни. 2. Аргументація тези. 3. Есе за темою дебатів 4. Творчий щоденник-абетка. 5. Запитання до тексту чи відео матеріалу.		
Умови допуску до підсумкового контролю	Для допуску до підсумкового контролю знань докторант має набрати мінімум 50 балів.		
Підсумковий контроль	Залік. Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка (у стобальній школі) з навчальної дисципліни визначається як сума оцінок за лекційних занять (10 б.), поточний контроль знань (25 б.), індивідуального науково-дослідного завдання (25 б.) та результатів тестування (40 б.). Підсумкова залікова оцінка розраховується та виставляється на останньому семінарському занятті. При семестровому контролі з навчальної дисципліни «КМ» у вигляді заліку до залікової відомості виставляється підсумкова оцінка за стобальною, національною («зараховано», «незараховано») шкалами та шкалою ECTS.		

8. Політика навчальної дисципліни

Політика курсу спрямована на виконання поставленої мети та завдань. Вона ґрунтується на принципах взаємоповаги, доброзичливості, академічній доброчесності, відповідальності, комунікації для формування фахових компетентностей та духовного збагачення, інтелектуального розвитку, формування критичного мислення як інструменту отримання об'єктивної істини в наукових дослідженнях так і забезпеченню інформаційної безпеки здобувача.

Академічна доброчесність. Очікується, що докторанти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Пропуски занять (відпрацювання). Можливість і порядок відпрацювання пропущених здобувачем занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. стор. 4.). Ознайомитися з положенням можна за посиланням: <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja> Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що аспіранти відвідають лекції і практичні заняття курсу

Виконання завдання пізніше встановленого терміну. У разі виконання завдання здобувачем пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання - «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019. С. 4-5); із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р. Ознайомитися із положенням можна за посиланням: <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>

Невідповідна поведінка під час заняття. Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» - ознайомитися із положенням можна за посиланням: <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>

Додаткові бали. Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Перелік індивідуальних завдань міститься у навчальній програмі до курсу. Також за рішенням кафедри філософії, соціології та релігієзнавства здобувачам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) – стор. 3.

Робота на заняттях відрізняється партнерськими стосунками аспіранта з викладачем. Таким чином викладач відіграє роль досвідченішого колеги, який разом з докторантом розглядає поставлені проблеми. Проблемно зорієнтоване навчання (формулювання проблеми, гіпотези, розв'язок) є відмінною рисою курсу, адже в такий спосіб докторант не тільки засвоює специфічний матеріал курсу, але й відпрацьовує основні складові наукової роботи.

Інформація щодо результатів тестування, виконання індивідуальних / групових робіт, презентації результатів самостійної роботи, загальна оцінка змістового модуля в цілому надається кожному докторанту індивідуально. Неприпустимими є плагіат та списування.

Інформація щодо оцінки виконання індивідуального науково-дослідного завдання надається здобувачеві після представлення (у т.ч. публічного) результатів виконання роботи.

Результати індивідуального науково-дослідного завдання подаються докторантами згідно розкладу семінарських занять на 7 тижні навчання.

Сумарна оцінка за змістовими модулями надається на 14 тижні навчання.

Присутність і робота аспірантів на лекційних, семінарських заняттях є обов'язковою.

Теоретичні матеріали з курсу, а також додаткові ресурси для його засвоєння є доступними на сайті дистанційної освіти (за поданим вище посиланням) та у форматі електронної інформації на сайті бібліотеки університету <http://lib.pnu.edu.ua/read.php?id=11287>.

Якщо здобувач набрав більше 25 і менше 50 балів, то він має право на 2 та 3 талони. У випадку, якщо докторант набрав менше 26 балів, він має право на повторний курс навчання. Див. Положення про порядок повторного вивчення дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS (№18 від 2.02.2016 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.).

5. Контактні дані для онлайн допомоги та консультування:

Викладач: Гнатюк Я.С., yaroslav.hnatyak@pnu.edu.ua

Аспірантська академічна група у viber.

Онлайн консультації також можуть проводитись з використанням Viber 0955702451.

9. Рекомендована література

1. Аріелі Д. Передбачувана ірраціональність / Ден Аріелі. – Львів: ВСЛ, 2018. – с. 296.
2. Канеман Д. Мислення швидке і повільне / Деніел Канеман // К.: Наш формат, 2017. – 480 с.
3. Карамішева Н.В. Логіка. Пізнання. Евристика / Неллі Карамішева. – Львів, -- 348 с.
4. Келлі Д., Келлі Т. Творча впевненість. Як розкрити свій потенціал / Девід Келлі, Том Келлі. - Київ: Основи, 2017 – 304 с.
5. Куніос Д. Момент Еврики. Ага-реакції, творчий інсайт і мозок / Джон Куніос, Марк Біман. – Київ: Книголав, 2017. – 368 с.
6. Ліпман М. Чим може бути критичне мислення? // <http://osvita.ua/school/method/technol/999/>
7. Логіка: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / В. Д. Титов, С. Д. Цалін, О., Невельська, Гордєєва та ін.; За заг. ред. проф. В. Д. Титова. Х.: Право, 2005. 208 с.
8. Логічні засади аргументації у філософському знанні. Монографія / Л.Г. Комаха. – Київ: Центр учбової літератури, 2015. – 360 с.
9. О'Конор Дж. Системне мислення. Пошук неординарних творчих рішень / Джозеф О'Конор, Іен Макдермот // «Наш формат», 2018. – 240 с.
10. Оклі Б. Навчитися вчитися. Як запустити свій мозок на повну / Барбара Оклі. – Київ: Наш формат. – 2018, - 272 с.
11. Основи критичного мислення : навчальний посібник для учнів 10 (11) класів загальноосвіт. навч. закл. / О. І. Пометун, Л.М. Пилипчатіна. – К.; Видавничий дім «Освіта, 2016. – 192 с.
12. Навчання через дебати: різноманіття поглядів: адаптований переклад з англ. / Альфред Шнайдер. Максвелл Шнурер: за заг. Ред. О. І. Пометун
13. Поцешов Г.Г. Інформаційна політика: 2-ге вид / Георгій Поцешов. - Видавництво Знання. -2008. – 663 с.
14. Поцешов Г.Г. Контроль над розумом / Георгій Поцешов. К.: КМА, 2012. 350 с.
15. Пометун О.І. Технології розвитку критичного мислення учнів. – К. : Плеяда, 2006. – 220с.
16. Риторика: навчальний посібник / Галина Онуфрієнко // Київ: Центр навчальної літератури, 2016. – 625 с.
17. Талер Р.Санстейн С. Поштовх. Як допомогти людям зробити правильний вибір / Річард Талер, Касс Санстейн. – Наш формат, 2017. – 312 с.
18. Терно С.О. Освітня практика критичного мислення // Постметодика. – 2013. – № 6. – С. 3-14 (pt----6--115--Terno.pdf).
19. Сломен С. Ілюзія знання Чому ми ніколи не думаємо на самоті / Стівен Сломен Філіп Фернбак // Київ: 2018. – 344 с.

10. Контактна інформація

Кафедра	філософії, соціології та релігієзнавства
Лектор	Гнатюк Ярослав Степанович
Контактна інформація	0955702451 yaroslav.hnatyak@pnu.edu.ua
Персональна сторінка викладача кафедри на сайті ПНУ	https://kfsr.pnu.edu.ua/ гнатюк-я-с/

Викладач

Гнатюк Я.С.